

§ 43 Mošuvnnat – *joatkka*.

§ 43.10 M 612– Mošuvdna ásaht sierra boazodoalloeiseváldi

Áššegirjiit

- M 612 Marita Stinnerbom 2023-06-01, dnr 1.1.8-2023-1094
- Dievasčoahkkínbeavdegirji 2023-05-30—31, -06-01—02, § 31
- Stivrabeavdegirji 2023-06-20—21, § 106.10
- Stivrabeavdegirji 2024-08-27--28, § 102.5

Marita Stinnerbom lea ovddidan mošuvnna geassemánu 1. b. 2023, mas son gáibida:

ahte Sámediggi jođáneamos lági mielde gohčču ráđđehusa guorahallat got sirret Sámedikki boazodoalloeiseválddi álbmotválljejuvvon politihkalaš parlameanttas, Sámediggi.

Stivra mearridii geassemánu 20 – 21. b. , § 106.10.

ahte gohčču hálldahusa válbmet mošuvnna vieru mielde, eahpepolitihkalaččat, ríektelaččat ja áššálaččat ja čilget ovddit mearrádusa áššis.

Sámediggi lea álbmotválljejuvvon ásaht ja Ruota eiseváldi. Ásaht sulastahtá gieldda doaimma ja dat ii heive álgoálbmot parlamentii. Boazodoallu dárbbáša suodjaleami ja riektesihkkarvuoda. Go riektesihkkarvuoda ja dássásašgiedáhallama ásaht, de eai galggašii politihkkarat meannudit dákkár áššiid. Galggašii ásahtuvvot boazodoalloeiseváldi, mii lea sirrejuvvon álbmotválljejuvvon Sámedikkis. Dáinna lágiin sáhtá Sámedikki politihkalaš sajádat čielggaduvvot ja boazodoalloáššit mat lea manjduvvon čađahuvvot.

Stáhtakantuvra lea guorahallan Sámedikki organisašuvnna ja stivrema ja bearráigeahču ráđđehusa gohččuma mielde jagi 2010 ja 2023, ja Ekonomijastivrendoaimmahat (ESD) gis 2017. Sihke Stáhtakantuvrra raporttas ja ESD raporttas gávnnavuvui ahte eiseváldi ovddasvástádus dahkat mearrádusaid guovddáš áššiin ii leat čohkkejuvvon ovttá doibmii eiseválddis. ESD guorahallama čoahkkáigeasus boahá ovdán čuovvovaččat:

Sámediggi lea erenoamáš ásaht. Riikabeaivi lea mearridan ásahtusa, mas leat sihke álbmotválljen áirasat ja ráđđehus vuolláš hálldahuseiseváldi. Seammás lea dát konstrukšuvdna hástalussan Sámediggái go dat lea sihke sámediggi (plenum), stivra, lávdegottit ja hálldahus. Lea dehálaš deattuhit ahte Sámedikki álbmotválljen áirasat ja hálldahuseiseváldi fertjit doaibmat ovttas. Dát lea maid dehálaš jos earáin galgá leat luohtámuš Sámediggái, čájeht ahte Sámedikki iešguđege doaimmat váldet ovddasvástádusa eiseváldin.

§ 43 Mošuvnnat – Joatkka.

§ 43.10 M 612– Mošuvdna ásaht sierra boazodoalloeiseváldi - *joatkka*

Ahte politihkalaš oasis ja hálldahusorganisašuvnnas vuhtii váldet ja lea ipmárdus gaskaneaset addá Sámediggái buoret eavttuid hálldašit iežas guokte doaimma. Go galgá garvit eahpečielga ovddasvástádusa, duppal mearrádusaid ja váilevaš bušeahhtadisipliidna, de lea dárbu sihke oktasaš oaidnu ovddasvástádusaid hárrái, eanet gulahallan Sámedikki iešguđege osiid gaskkas, nugo dievasčoahkkin, stivra, lávdegottit ja hálldahus. Mii oaidnit ahte lea dárbu eará doaibmabijuide, earret eará čielggadit ovddasvástádus juohkima ja rievdadit bargovuogi.¹

Jagi 2018 rievdaduvvui Sámedikki organisašuvdna, earret eará ESD evttohusaid mielde. Dalle mearriduvvui ahte Sámedikki stivrras dat lea ovddasvátádus doibmii ja ovddasvástádus ahte gáibádusat doibmii ollašuttot, ja ahte stivra dat mearrida hálldahusa doaibmaplána. Nappo oaččui stivra dihto mearriduvvon doaimmaid, seamma go eiseválddijodihemis lea eiseválddimearrádusa jelgii. Dasto rievdaduvvui Sámediggeláhka, ahte hálldahushoavda dat hoide beaivválaš doaimma stivrra direktiivvaid ja njuolggadusaid mielde.²

ESD:a guorahallamis boahdá ovdán ahte Sámedikki regulerenreivve lea eahpečielggas, mat hálldahusgolut ja man hálldašangolut sáhttet biddjot iešguđege surggiid juolludemiide. ESD gávnnašii ahte lea dárbu guhkit áiggi čovdosii vái Sámediggii oázžu buoret eavttuid plánet ja čadaht doaimma, mii guoská boazodoalu ovddideami juolludemiide. Guorahallamis leat ESD:s njeallje vejolaš čovdosa dili buoredeapmái:

- Juolluduskredihtta, mii gokčá servodatfáktoriid eahpesihkarvuoda ja manjonan duodaštusaid.
- Unnidit doaimma juolludeami ektui.
- Boraspirevaháгат máksojuvvojit árat boahtte jagi vái lea vejolaš čadaht doaimmabijuid.
- Juolludeapmi lasihuvvo.

ESD árvvoštallá raporttastis, ahte doarvái stuorra juolluduskredihtta evttohus livčče álkimus čadaht. Juolludeami lea maid vejolaš juohkit guovtte oassái, ja juolludankredihta sáhtášii laktit doarjjamáksimii, maid leat váttis einnostit. Doaimma unnideami molssaeaktu dagahivčče ESD mielde ahte ráđđehus mearrida unnidit Sámedikki doaimma juolludeami ektui. Boraspirevahágiid/meahcceealli máksináiggi muktin

¹ Ekonomistyrningsverket 2017:6 Analys av Sametinget – finansiering och intern styrning och kontroll, sidan 47.

² Självbestämmande på pappret men inte i praktiken? Analys av ledningen, styrningen och uppföljningen av Sametinget. <https://www.statskontoret.se/publicerat/publikationer/publikationer-2023/sjalvbestammande-pa-pappret-men-inte-i-praktiken/?publication=true>

§ 43 Mošuvnnat – *joatkka*.

§ 43.10 M 612– Mošuvdna ásaht sierra boazodoalloeiseváldi – *joatkka*.

buoridivčče eará doaimmaid plánema ja čađaheami mat juolludeami bokte ruhtaduvvojit. Dán molssaeavttu eaktu lea ahte guorahallojuvvo got dát váikkuha daidda geat ožžot doarjaga. Jos ráđđehus bajidivčče juolludeami, de lea ráđđehusas vejolašvuohta gáibidit ruovttoluotta juolludeamis mii lea sestojuvvon, bohtá ovdán ESD³ raporttas. ³

Stáhtakantuvrra 2023:a guorahallan⁴ Sámedikki doaimmas gávnnašii dátge eiseváldi, ahte Sámedikkis leamaš guhkká juo váttisvuohta oazžut organisašuvnna doaibmat ulbmiliid mielde. Sámediggi ásaheami rájes juo bohciidedje dát váttisvuođat, dainna go Sámediggi lea ráđđehusa vuollásaš ásaheami ja maiddá albmotválljen ásaheami. Danin lea Sámediggái šaddan váttis doaibmat ollislašžan. Ráđđehus ii leat stivremis váldán doarvái vuhtii Sámedikki ulbmiliidda ja eavttuide, mat dan organisašuvnnas leat, bohtá ovdán Stáhtakantuvrra guorahallamis. Ráđđehus stivre regulerenreivviin, erenoamáš mearrádusain ja ruhtademiin mánga departemeantta bokte, ja dát gáržžida Sámedikki iešmearrideami. Ruhtadeami stivren gáržžida Sámedikki eiseváldidoaimma vuoruhit ja válljet politihkalaš eanetlogu dievasčoahkkimis ja máhtu ja gelbbolašvuođa mielde.. Stáhtakantuvra árvvoštallá ahte lea ágga guorahallat Sámedikki organisašuvnna. Seammás oidnet ahte dán evttohusas leat negatiiva váikkuhusat sámi kultuvrii, sámiide ja dihto servodatprošeavttaide. Stáhtakantuvra atne danin ahte váttisvuođaid galggašii čoavdit dálá organisašuvdnavuogádaga siskkobealde.

Stáhtakantuvrra boazodoalu guoskevaš guorahallamis bohtá ovdan earret eará ahte ráđđehus ollásit galggašii ruhtadit buot Sámedikki doaibmagoluid, vái buot doaibmagolut ruhtaduvvojit seamma hálddašanjuolludeami bokte. Odne ruhtaduvvojit doaibmagolut iešguđege bušeahhtasurggiin, mii dagaha ahte resurssat vátnot dađistaga áiggi mielde. Stáhtakantuvra árvvoštallá ahte ollislaš ruhtadeapmi attášii Sámediggái buoret eavttuid doaibmat beaktilit. Dát bohtá čielgaseabbo ovdán got Sámediggi hálddaša iežas ruđa go hálddašeapmi ja hálldahus ruhtaduvvo ollásit hálddašanjuolludemiin, ja eará doaibma (nugo juolludan máksimat, doarjagat jn) ruhtaduvvojit bušeahhtajuolludemiiguin. Sámedikki ulbmiljoavkkuide galggašii lea čielggas got iešguđege juolludeamiit dagahit ahte iešguđetge surggiid ulbmilat ollašuttojit. Stáhtakantuvra evttoha ahte:

³ Ekonomistyrningsverket 2017:6 Analys av Sametinget – finansiering och intern styrning och kontroll, sidan 54.

⁴ Självbestämmande på pappret men inte i praktiken? Analys av ledningen, styrningen och uppföljningen av Sametinget.

<https://www.statskontoret.se/publicerat/publikationer/publikationer-2023/sjalvbestammande-pa-pappret-men-inte-i-praktiken/?publication=true>

§ 43 Mošuvnnat – joatkka.

§ 43.10 M 612– Mošuvdna ásahit sierra boazodoalloeiseváldi - joatkka

- Hálddašanjuolludeapmi lasihuvvo haddi- ja bálká lassáneami mielde.
- Dievasčoahkkin beassá eanet váikkuhit resurssaid geavaheami.

Go vuhtii váldá dasa mii boahotá ovdán dás bajábealde, de stáhtakantuvra árvvoštallá raportastis ahte ráđđehus galggašii mearridit sirdit njuolgga doaibmagoluid 1:22 *Boazodoalu ovdáideami* juolludeamis Sámedikki hálddašanjuolludeapmái. Ráđđehus ja riikabeaivi fertejit guorahallat mo juolludemiid ulbmilat leat čállojuvvon, vái ruhta maid Sámediggi hálddaša⁵ manná dasa masa lea oaivvilduvvon ráđđehusa beales.⁵

Stivrras lea seamma oaivil dasa mii boahotá ovdán ESD Sámedikki guorahallamis. Hálddahusa guorahallan čájeha maiddá, nugo stivra lea váldán ovdan kulturdepartemeanttain, ahte Sámediggái juolluduvvounnán ruhta.

Stáhtakantuvrras lea seamma árvvoštallan, mas čujuha osiide maid ráđđehus ferte šbuoridit.

Stivra bargá dan ovdii ahte sámi iešmearrideapmi ovdána nu ollu go vejolaččat, iige leat ulbmil unnidit iešmearrideami ja sirdit sámi áššiid ruota eiseválddiide.

Boazodoalloáššit leat erenoamážat go dat gáibidit ollu resurssaid. Sáhtášii go resurssaid luvvet boazodollui jos hálddahus oččošii doarjaga fuolahit doaibmagoluid? de oččošii boazodoallu ollásit buhtaduvvot om boraspirevahágiid/meahcceeallivahágiid. Okta čoavddus mii buoridivčče dili lea juolludeami lasihit.

Stáhtakantuvrras lea seamma konklusuvdna váikko dat guoská olles Sámediggái. Stivra mielas danin ii leat ágga unnidit sámi iešmearrideame, vaikko ráđđehus stivre ruhtadeami.

Stivra mearridii borgemánu 27 -28 b. 2024, § 102.5 evttohit Sámediggi mearridit

ahte hilgu mošuvnna.

Paragráfa dárkkistuvvui dakkaviđe

⁵ Ibid. <https://www.statskontoret.se/publicerat/publikationer/publikationer-2023/sjalvbestammande-pa-pappret-men-inte-i-praktiken/?publication=true>

§ 43 Mošuvnnat – *joatkka*.

§ 43.10 M 612– Mošuvdna ásaht sierra boazodoalloeiseváldi - *joatkka*

Stefan Mikaelsson evttoha mošuvnnat 599, 602, 606, 612, 614, 615 beavdáibiddjojit.

Sátnejodiheddji evttoha ahte Stefan Mikaelsson proposišuvdna dohkkehuvvo dahje hilgojuvvo ja oaidná ahte Sámediggi dohkkehii Stefan Mikaelssona evttohusa.

Sámediggi mearrida

ahte beavdáibidjat mošuvnnaid 599, 602, 606, 612, 614, 615.

§ 43 Motioner – forts.

Paulus Kuoljok ordförande

§ 43.10 M 612– Motion skapa en särskild rennäringsmyndighet

Dokument

- M 612 av Marita Stinnerbom 2023-06-01, dnr 1.1.8-2023-1094
- Plenumsprotokoll 2023-05-30—31, -06-01—02, § 31
- Styrelseprotokoll 2023-06-20—21, § 106-10
- Styrelseprotokoll 2024-08-27--28, § 102.5

Marita Stinnerbom har den 1 juni 2023 inlämnat en motion där hon yrkar:

att Sametinget snarast ber regeringen att skyndsamt utreda hur man kan skilja rennäringsmyndigheten i Sametinget från det politiska folkvalda parlamentet Sametinget.

Styrelsen beslutade 20 – 21 juni 2023, § 106.10

att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.

Sametinget är ett folkvalt organ och en svensk myndighet. Konstruktionen liknar en kommunal verksamhet och passar inte in i ett urfolks parlament. Rennäringen behöver ett skydd och en rättssäkerhet. För att skapa rättssäkerhet och likabehandling bör ärenden som dessa inte behandlas av politiker. En rennäringsmyndighet bör skapas som är helt fristående från det folkvalda Sametinget. På så sätt kan Sametingets politiska roll klargöras och de rennäringsfrågor som idag blir eftersatta verkställas.

Sametingets organisation, dess styrning och kontroll har på uppdrag av regeringen analyserats år 2010 och 2023 av Statskontoret samt år 2017 av Ekonomistyrningsverket (ESV). I både Statskontorets rapporter och ESV:s rapport konstateras att ansvaret att fatta beslut i för myndigheten centrala frågor inte är samlat hos en funktion vid myndigheten. ESV sammanfattar sin analys med följande:

Sametinget har en unik konstruktion. Riksdagen har beslutat om en konstruktion som kombinerar folkvalda ledamöter och en förvaltningsmyndighet under regeringen. Det ser ESV ingen anledning att ändra på. Samtidigt medför konstruktionen med sameting (plenum), styrelse, nämnder och kansli särskilda utmaningar för Sametinget. Ett sätt att uttrycka detta är att Sametingets folkvalda ledamöter och förvaltningsmyndigheten måste kunna samexistera. Detta är viktigt eftersom Sametinget är myndigheten i sin helhet. Det är

§ 43 Motioner – *forts.*

§ 43.10 M 612– Motion skapa en särskild rennäringsmyndighet – *forts.*

också viktigt för omvärldens förtroende för Sametinget att visa att Sametingets olika funktioner tillsammans tar ansvar för myndigheten. Genom lyhördhet och förståelse mellan den politiska delen och kansliorganisationen ökar förutsättningarna för Sametinget att hantera sina två roller. För att undvika otydligt ansvar, dubbelt beslutsfattande och bristande budgetdisciplin behövs såväl en samsyn om ansvarsfördelningen, som en ökad dialog mellan Sametingets olika delar, det vill säga plenum, styrelse, nämnder och kansliet. Vi ser också behov av andra åtgärder, däribland förtydligad ansvarsfördelning och ändrade arbetssätt.⁸⁵

År 2018 genomfördes ändringar av Sametingets organisation, bland annat efter förslag från ESV. Då reglerades att det är Sametingets styrelse som ansvarar för verksamheten och ansvarar för att kraven på verksamheten uppfylls samt att det är styrelsen som beslutar om verksamhetsplan för förvaltningen. Styrelsen fick därmed vissa utpekade uppgifter på samma sätt som en myndighetsledning har enligt myndighetsförordningen. Vidare ändrades sametingslagen så att det reglerades att kanslichefen sköter den löpande verksamheten utifrån styrelsens direktiv och riktlinjer.⁸⁶

ESV:s analys visade även att det finns otydligheter i Sametingets regleringsbrev kring vilka, och hur stora, förvaltningskostnader som får belasta myndighetens olika sakanslag. ESV konstaterar vidare att det finns behov av en långsiktig lösning för att ge Sametinget bättre förutsättningar att planera och genomföra verksamheten när det gäller anslagsposten Främjande av rennärigen. ESV identifierar i analysen fyra alternativa lösningar för att förbättra situationen:

- Anslagskredit som motsvarar osäkerheten i omvärldsfaktorer och de sena underlagen.
- Mindre verksamhet genomförs under anslaget.
- Rovdjursrättigheter betalas ut tidig nästföljande år för att möjliggöra att åtgärder kan vidtas under året.
- Anslaget utökas.

ESV bedömde i sin rapport att alternativet med en tillräckligt stor anslagskredit är det alternativ som borde vara enklast att genomföra. Möjligen kan anslagsposten delas upp i två poster där anslagskrediten kunde kopplas till posten som avser de svårprognostiserade bidragsutbetalningarna. Alternativet med mindre verksamhet skulle enligt ESV innebära att regeringen beslutar om färre uppgifter för Sametinget under främjandeanslaget. Förändrad tidpunkt för utbetalning av

⁸⁵ Ekonomistyrningsverket 2017:6 Analys av Sametinget – finansiering och intern styrning och kontroll, sidan 47.

⁸⁶ Självbestämmande på pappret men inte i praktiken? Analys av ledningen, styrningen och uppföljningen av Sametinget.
<https://www.statskontoret.se/publicerat/publikationer/publikationer-2023/sjvalvbestammande-pa-pappret-men-inte-i-praktiken/?publication=true>

§ 43 Motioner – *forts.*

§ 43.10 M 612– Motion skapa en särskild rennäringsmyndighet – *forts.*

rovdjursersättningen skulle förbättra möjligheten att planera och genomföra den övriga verksamhet som finansieras av anslagsposten. En förutsättning med alternativet är dock att konsekvenserna för bidragsmottagarna utreds. Om regeringen skulle vilja utöka anslagsposten, finns alltid möjligheten för regeringen att begära tillbaka det eventuella anslagssparande som uppstår, menade ESV⁸⁷

I Statskontorets senaste analys⁸⁸ av Sametingets verksamhet från 2023 konstaterar även denna myndighet att Sametinget under lång tid har haft svårt att få organisationsformen att fungera som tänkt. Redan när Sametinget bildades byggdes flera spänningar in i myndigheten, bland annat i form av att myndigheten lyder under regeringen samtidigt som den också är ett folkvalt organ. Problemen har gjort det svårt att få de olika delarna av Sametinget att fungera som en helhet. Vidare har regeringen i sin löpande styrning inte har tagit tillräcklig hänsyn till syftet med Sametinget och de förutsättningar som organisationsformen ger, menar Statskontoret. Regeringens styrning med regleringsbrev, särskilda beslut och finansiering med anslag från flera departement begränsar Sametingets självbestämmande. Sammantaget begränsar den finansiella styrningen Sametingets möjligheter att göra prioriteringar och vägval utifrån den politiska majoriteten i plenum och den kunskap och kompetens som finns i myndigheten. Statskontoret bedömer därmed att det finns skäl att se över Sametingets organisationsform. Samtidigt menar man att ett sådant förslag skulle kunna få negativa effekter för den samiska kulturen, det samiska folket och för vissa samhällsprojekt. Statskontoret anser därför att det finns starka skäl för att försöka att komma till rätta med problemen inom ramen för den nuvarande organisationsformen.

Statskontoret förslag som berör rennäringen omfattar bland annat att regeringen renodlar finansieringen av Sametingets verksamhet så att samtliga verksamhetskostnader finansieras via förvaltningsanslaget. I dag finansieras en stor del av verksamhetskostnaderna via flera olika sakanslag, vilket riskerar att urholka resurserna över tid. Statskontoret bedömer att en mer renodlad finansiering förbättrar förutsättningarna för Sametinget att bedriva en effektiv verksamhet. Det blir tydligare hur Sametinget hanterar sina medel när förvaltning och administration helt finansieras med förvaltningsanslaget, medan övrig verksamhet (till exempel utbetalningar av stöd, bidrag etcetera) finansieras med sakanslag. Det bör även bli tydligare för Sametingets målgrupper hur de olika anslagen ska bidra till måluppfyllelse inom olika områden. Statskontoret föreslår också att:

⁸⁷ Ekonomistyrningsverket 2017:6 Analys av Sametinget – finansiering och intern styrning och kontroll, sidan 54.

⁸⁸ Självbestämmande på pappret men inte i praktiken? Analys av ledningen, styrningen och uppföljningen av Sametinget.
<https://www.statskontoret.se/publicerat/publikationer/publikationer-2023/sjalvbestammande-pa-pappret-men-inte-i-praktiken/?publication=true>

§ 43 Motioner – *forts.*

§ 43.10 M 612– Motion skapa en särskild rennäringsmyndighet

- Förvaltningsanslaget räknas upp med pris- och löneutvecklingen.
- Plenum får ökat inflytande över hur resurserna bör användas.

Med hänsyn till ovanstående bedömer Statskontoret i sin rapport att regeringen bör fatta beslut om att direkta verksamhetskostnader ska föras över från anslag 1:22 *Främjande av rennäringen* till Sametingets förvaltningsanslag. Regeringen och riksdagen behöver då även se över hur ändamålen för anslagen är formulerade så att de understödjer en renodlad användning av de medel som riksdagen och regeringen har beslutat att Sametinget ska disponera.⁸⁹

Styrelsen delar i sak det som ESV framför i sin analys av Sametinget. Kansliets beredning visar även, som styrelsen redan påpekat i samtal med kulturdepartementet, att Sametinget är underfinansierat.

Statskontoret gör samma bedömning där man pekar ut delar som regeringen måste förbättra.

Styrelsen arbetar för att så långt som möjligt öka det samiska självbestämmandet, där ingår inte att minska självbestämmandet genom att överföra samiska frågor till en svensk myndighet.

Rennäringsfrågorna är speciella i och med att de kräver stora resurser. Kan resurser frigöras till rennäringen genom att förvaltningen får tillskott för att handha verksamhetskostnader kan rennäringen möta t ex rovdjursfrågor så att full ersättning nås. Ett utökat anslag är också en lösning som förbättrar.

Statskontoret drar en liknande slutsats även om det generellt rör hela Sametinget.

Styrelsen ser därför inget skäl att förminska det samiska självbestämmandet även om finansiering styrs av regeringen.

Styrelsen beslutade 27 -28 augusti 2024, § 102.5 föreslå Sametinget besluta

att avslå motionen.

Paragrafen justeras omedelbart

⁸⁹ Ibid. <https://www.statskontoret.se/publicerat/publikationer/publikationer-2023/sjalvbestammande-pa-pappret-men-inte-i-praktiken/?publication=true>

§ 43 Motioner – *forts.*

§ 43.10 M 612– Motion skapa en särskild rennäringsmyndighet

Stefan Mikaelsson föreslår att motionerna 599, 602, 606, 612, 614, 615 bordläggs.

Ordföranden ställer propositon för bifall till eller avslag för Stefan Mikaelssons Förslag och finner att Sametinget godtagit Stefan Mikaelssons förslag

Sametinget beslutar

att bordlägga motionerna 599, 602, 606, 612, 614, 615.